

МУЗИЧНО-ДІАГНОСТИЧНА ПСИХОДРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСОБИСТІСНОЇ ПСИХОКОРЕКЦІЇ

*Побережна Галина,
доктор мистецтвознавства,
проф. каф. теорії та історії музики
Інституту мистецтв НПУ
імені М.П. Драгоманова
(Київ)*

Внутрішні ресурси людини – чи не останній шанс для людства, що, вочевидь, завершує екстенсивний шлях свого розвитку. Налагодження гармонійної взаємодії особистості із суспільством є на сьогодні однією з актуальніших проблем у міждисциплінарному полі – і науковому, і соціально-практичному. Звісно, суспільство прагне утвердити у свідомості громадян загальнолюдські життєві цінності. Але чи достатні умови для того, щоб громадяни могли їх засвоїти?

Закономірно, що педагоги і психологи все більше актуалізують проблему психологічної культури особистості [1-4]. Адже від рівня її сформованості залежить рівень культури суспільства в цілому. Головне ж – наявність психологічної культури забезпечує здатність людини до особистісного вдосконалення і загалом – культуру соціальної взаємодії людей.

Варто згадати концепцію «психологічної антропології» Дж. Хонігмана, який в своїй роботі «Культура й особистість» визначав особистість «як культуру, відбиту в індивідуальній поведінці» [1:15], а також – висунуті Л.С.Виготським у роботі «Історія розвитку вищих психічних функцій» «поняття культурного розвитку поведінки» і «поняття оволодіння власними процесами поведінки» [5].

Останнє й виражає сутність психологічної культури. Таке оволодіння собою (в різній мірі) проявляється не тільки в самосуб'єктних відносинах, але й у суб'єкт-суб'єктних і навіть у суб'єкт-об'єктних відносинах. У зв'язку із цим, для нас є особливо актуальними наступні висловлення Л.С.Виготського:

- «Особистість стає для себе тим, чим вона є в собі, через те, що вона демонструє іншим»;
- «Спосіб впливу на себе спочатку є способом впливу на інших або способом впливу інших на особистість»;
- «Можна сказати, що через інших ми стаємо самими собою» [6].

Отже, психологічна культура є основною передумовою стійкого гармонійного функціонування особистості, а досвід міжособистісного спілкування – передумовою напрацювання такої культури. Інтенсифікувати зазначений процес покликаний метод музично-діагностичної психодрами (МПД), розроблений в Київському центрі арт-терапії та психодіагностики, що адаптує концепцію Я. Морено до завдань місіональної парадигми

психотерапевтичної роботи. При розробці зазначеного методу враховувалась специфіка структури психологічної культури, основними компонентами якої є:

- психологічна грамотність;
- комунікативна компетентність;
- здатність до рефлексії;
- творчий компонент.

Інші задіяні чинники: музикотерапевтичні технології [7] та концептуальне спирання на юнгівське «колективне несвідоме» як вмістилище 12 архетипічних поведінкових моделей, що індивідуалізуються в соціально-психічному досвіді людини. Згадаймо, що саме несвідоме К. Юнг вважав «головним резервуаром культури».

Відмінністю методу є сфокусованість на тих парадоксальних життєвих ситуаціях, що характеризуються фактором несподіваності і відкривають індивідууму поліваріантний простір щодо їх розрішення. В розробці тренінго-діагностичних ситуацій враховується:

- психологічний аспект (спрямованість, темперамент, характер, здібності особистості);
- соціальний (належність особистості до певної соціальної групи, національності);
- біологічний (стать, тип вищої нервової діяльності, будова аналізаторів, фізична сила, статуру й т.і.).

Енергія, що стає стимулятором бажання рефлексії, самовдосконалення і, як наслідок, особистісної психокорекції, народжується в результаті того, що метод дозволяє конкретизувати дистанцію неспівпадіння у людини „реального Я” (самосприйняття у заданій ситуації), „динамічного Я” (яким намагається бути) та „ідеальним Я” (яким мусить бути в результаті об'єктивно заданих поведінкових змін, який задає напрямок особистісної еволюції [8]).

Метод дозволяє також людині усвідомити свою надзадачу у родинному та дружньому спілкуванні, співвіднести свої соціальні ролі з відповідними нормами архетипічної поведінки і врешті-решт досягти правильної ідентифікації (сформованості власної ідентичності), без чого людина не знаходить себе, відчувається «втраченою».

Комунікативна компетентність особистості в МДП оцінюється у відносній площині і тому може бути не тільки позитивним, але й гальмуючим фактором. Теоретичним підґрунтям слугує думка Т.Гордона, який так визначає комунікативну компетентність: «це вміння вийти з будь-якої ситуації, не втративши ні грама внутрішньої свободи і в той же час не дозволивши втратити її партнерові по спілкуванню [9]». Лише на підставі вміння адекватно оцінювати себе в постійно змінних умовах суспільного життя людина здатна вдосконалювати власну поведінку, плідно співіснувати та співдіяти з оточуючими людьми.

Література:

1. Семкин В.В. Психологическая культура в образовании человека: Монография. – СПб., 2002. – 173 с.
2. Волобуева Н.М. Психологическая культура как условие успешной адаптации молодых специалистов // Форум НГПИ «Педагогика и психология XXI века» - www.forum.tatngpi.ru
3. Мотков О.И. Методика «Психологическая культура личности» // www.psychologyonline.net
4. Побережная Г. Музыкальная терапия как предмет совершенствования психокультуры // Проблемы педагогіки мистецтва. Сер.: Музична педагогіка і мистецтвознавство. —Зб. статей: Вип. I. — Ялта, 2007. — С. 51-61.
5. Выготский Л.С. Собрание сочинений: В 6-ти тт. Т. 3. Проблемы развития психики. М.: Педагогика, 1983. 368 с.
6. Выготский Л.С., Лурия А.Р. Этюды по истории поведения. М.: Педагогика-Пресс, 1993. 224 с.
7. Побережная Г. Музыкотерапия как инновационная технология личностного развития // Проблемы педагогіки мистецтва. Сер.: Музична педагогіка. Мистецтвознавство. – Зб. Статей: Вип. 4. – Ялта: РВВ КГУ, 2009. – С. 55-65.
8. Побережная Г. Музыкальные крылья судьбы. – Кн. 1. – К.: ДИА, 2008. – 76 с.
9. Колмогорова Л.С., Каширский Д.В. Сравнительное изучение особенностей становления психологической культуры старшеклассников и студентов-первокурсников // www.informika.ru